

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilno avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak petek popoldne
Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 10—K
pol leta 5—
četrt leta 2:50
posamezna številka po 20 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto.
Priloge poleg poštne 15 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste,
če se tiska enkrat . . . 16 h
dvakrat 14
trikrat 12
za nadaljna izvršenja od petit-vrste po 10 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani.

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštne.

Prihodnja številka „Učiteljskega
Tovariša“ izide dne 23. avgusta 1918.

I. D.:

„Učiteljski Tovariš“ — dnevnik.

Časopisje delimo lahko po času nje-
ga izhajanja v polletno, četrtletno, meseč-
no, štirinajstdnevno, tedensko ali dnevno
in tako postaja tudi njega vsebina od naj-
strožje znanstvene pri polletnih do me-
sečnih, ilustrovanih listov in strokovnih
stanovskih od mesečnika do tednika in
popularne politične vsebine od tednika do
dnevnikarja, ki doseže svojo popolnost celo
s trikratno dnevno izdajo: jutranjo zgolj
informativno, opoldansko gospodarskega
značaja in večerno informativno polemič-
no-popularnejšo. Izhajanje se ravna ved-
no tudi po krogu, ki mu je list namenjen in
obsegu, v kolikem je razširjen.

V razpravi je vprašanje, da se »Uči-
teljski Tovariš« preosnuje v dnevnik!

Stanovsko in strokovno časopisje se
z dnevnimi vprašanji oz. dogodki peča le
v toliko, v kolikor se ti dnevnimi dogodki ti-
čejo dotičnega stanu ali dotične stroke.

Pojavila so se glede našega stanov-
skega glasila najrazličnejša vprašanja in
najrazličnejše pritožbe: nekateri ga hočejo
imeti kot strogo pedagoški list, drugi ga
zahtevajo kot informativni politični list,
tretji kot stanovsko polemičen list; neka-
terim je predrag, ker ga primerjajo in
presojajo celo po političnem dnevniku
itd., najrazličnejše ugovore in nasvete
smo že slišali ob priliki zborovanj, ko se
je podajala bilanca našega tiska.

Predvsem je stanovsko in strokovno
časopisje namenjeno samo gotovemu
krogu interesiranih ljudi, torej mora biti
tudi cena listu preračunana vsekakor po
številu odjemalcev in krogu interesentov.
Stanovsko časopisje nam je neobhodno
potrebno, posebno za pomembnejše in
važnejše stanove v narodu, ker politični
dnevnik ne morejo z isto natančnostjo in
podrobno reševati vprašanja posameznih
stanov, kakor je to potrebno. Splošno ča-
sopisje nikakor ne more zastopati obšir-
neje posameznih interesnih skupin, zato
se mora tudi izločiti vprašanja teh inte-
resnih skupin v posebno — stanovsko ča-
sopisje.

Ze iz tega sledi, da stanovska glasila
niso namenjena širši javnosti in je napač-
no misliti in računati z odjemalci in šir-
jenje ter zainteresiranje javnosti za sta-

novske interese potom stanovskega gla-
sila, ker je tako razširjenje lista bolj pri-
siljeno in umetno, ter nima prave velja-
ve. Rekli smo že, da se stanovsko časo-
pisje peča s splošnimi dnevnimi vprašanji
le v toliko, kolikor dnevni dogodki za-
devajo stan in njega interese in delovanje
in mu dajejo v prvi vrsti inicijativo za
delo in gibanje.

Vzdrževanje stanovskih listov ni ma-
lenkostna stvar, posebno pri naših majhnih
razmerah, če je krog odjemalcev majhen,
in če se vsi interesi ne zanimajo za
časopis tako, kakor bi se morali.

Za noben stan pa ni tako potreben
stanovski list kakor za učiteljski, ki mo-
ra za enotnost postopanja v smislu pro-
grama vedno dobivati direktivo in inicia-
tivo, ker stoji vedno v delu in aktivni. Če
bi učiteljstvo ne imelo svojega stanov-
skega glasila, tedaj bi moralo v posa-
meznih slučajih posegati v dnevno časo-
pisje in dajati tam direktivo v posamez-
nih slučajih; često so take zadeve popu-
lnoma interna stanovska stvar; tudi vseh
dnevnikov učiteljstvo ne more naročati;
zediniti se za en dnevnik, bi bilo težko, ker
so naši dnevnikarji največini strankina gla-
sila; tako bi ostal en del stanu vedno ne-
orientiran, in vladala bi neenotnost in dis-
orientacija, marsikatera za nas najvaž-
nejša vprašanja bi prešla preko nas.

V prvi vrsti se stanovski listi ponaj-
več naslanjajo na organizacijo stanu, ki
jo pa tudi sami krepe in poživljajo. Često
propadajo stanovska glasila z indiferent-
nostjo in v indolenci stanovske zavedno-
sti; nasprotno se pa često dvigajo s kon-
kurenco — nemalokrat pa z razkosa-
nostjo in strankarstvom propadejo vsa in
ostane stan brez njih.

Uredništvo pride pri stanovskem ča-
sopisu posebno s tega stališča v poštev
da ga mora voditi urednik, ki ni samo
tehniško in žurnalističko dobro izvežban,
temveč da je poleg dnevnih vprašanj in
tehnike tudi posebno dobro izvežban v
stanovskih in strokovnih vprašanjih, ker
stopajo ista v ospredje.

Napačno je tudi mnenje, da zadošča
komu samo čitanje stanovskega časo-
pisa, temveč je za dnevna vprašanja in
orientacijo javnih dnevnih vprašanj ne-
obhodno potrebno čitanje še najmanj
enega dnevnika.

Predvsem pa moramo zavrniti mne-
nje, da je »Učiteljski Tovariš« namenjen
ljudskim krogom, da bi postal politična
tribuna učiteljstva med ljudstvom. To je
krivo mnenje, ker učiteljstvu je nujno po-

treben »Učit. Tov.« kot stanovsko-politi-
ška tribuna za stan. Ljudski list, do kate-
rega bi pa imelo učiteljstvo vedno nepri-
strano pristop in svojega zagovornika, bi
pa morali šele osnovati — poleg »Učitelj-
skega Tovariša«.

»Učiteljski Tovariš« je stanovsko-politi-
ški list, torej se ima v prvi vrsti pečati
z vsemi stanovskimi vprašanji in to no-
tranjnimi in splošnimi ter s političnimi, t. j.
stanovskimi in strokovnimi vprašanji z
ozirom na politično življenje in stranke,
kako propagirati svoje ideje, stališče in
program ter ga s pomočjo politike uvelja-
viti v zakonodaji, kar je vedno višek
smotra; premotrivati mora vsa javna
vprašanja z ozirom na to, kakve vplive
imajo ista na naša ožja stremiljenja ali ka-
ko jih izrabiti v njih prid. »Učit. Tov.« ima
namen stanovska in stanovsko-politiška
vprašanja koncentrirati in jih izkristalizi-
rati, preden jih stan kot dozorela izroči za
javnost.

Kadar so naša načela in mnenja iz-
kristalizirana, je treba stopiti izven sta-
novskega kroga v širši dnevno politični
list, med ljudstvo in v javnost. Ne smemo
misliti, ko se prodre s posameznimi ide-
jami v stanovskih vrstah, da je s tem že
končana naša pravda, in da se mora sedaj
javnost sama zainteresirati za naše zahte-
ve. Sami moramo nastopiti nazunaj, ko
smo prodrlj z idejami v stanovskih vrstah
— javno mnenje moramo pridobiti za
svoje zahteve!

Koliko dobrih idej je ostalo nere-
alizovanih, ker smo se ogibali javnosti in
smo delovali za ideje le v stanovskem
krogu. In temu je seveda tudi kriva ne-
mala nenaklonjenost javnega časopisja do
učiteljstva.

Pridobiti pa moramo javno mnenje za
svoje namene ter ustvariti tudi tem na-
memom prijazno javno mnenje v narodu!

Učiteljstvo ni osamosvojilo do danes
svojega dela, zato ni igralo nobene politi-
ške vloge v narodu, ker je hlapčevalo po-
litiškim strankam na vseh poljih. Poudar-
jamo, da ne hlepi učiteljstvo kot stan po
kaki nadvladi, da bi bilo stan nad stanovi
v narodu, da bi si hotelo prisvajati kakih
predpravil v narodu; hoče le priznanja
svojega dela in stoji sicer na popolnoma
demokratičnem temelju ravnopravnosti in
upravičenosti vseh stanov v vseh ozirih
in poljih. Časopisje in žurnalistika je prvo,
pri katerem mora osvojiti svoje delo
in po tej poti bo prišlo do politične osa-
mosvojitve, samostojnosti in svobode ter
sebi prijaznega javnega mnenja. Na kul-

turnih in političnih poljih je učiteljstvo
povsod sotrudištvo, pri vseh političnih
dnevnih so največini sotrudištva tudi učitel-
teli, a vkljub temu je uspeh učiteljstvu
naklonjene politike enak — ničli. Učitelj-
stvo je osamosvojilo svoje delo edino-le
na stanovskem in šolskem polju, na dru-
gih poljih pa še hlapčuje — posebno v žur-
nalistiki. Potreba bo tudi tu zasnovati or-
ganizovan načrt osamosvojitve in vstvari-
titi forum, kamor moramo sebi v korist
pritegniti vse sile.

Kakor pridobi dober govornik s svo-
jim govorom in njegova sugestivna močjo
»javno mnenje« vseh navzočih za-se, ta-
ko ima časopis tudi sugestivno moč, da
napravi »javno mnenje« svojemu mnenju
enako, kakki ideji prijazno ali neprijazno,
nasprotno. In uprav zaradi »javnega
mnenja« je časopis velesila; potom njega
zmagajo posamezne ideje. S tega vidika se
nam vidi klic po »Učit. Tov.« kot dnev-
niku razumljiv: »javno mnenje« bi radi
pridobili za ideje in namene, ki jih zastop-
pa. Radi bi imeli tribuno, s katero bi dan
na dan, neprenehoma in neprestano na-
pravljali v javnosti »javno mnenje« pri-
jazno tem idejam in našim smotrom, do-
kler bi ne zmagali. Pravilna je ta pot!

Današnji dnevnikarji so pri nas stran-
karski in so slabo izkazali v preteklosti
zmožnost zasledovati te cilje! Potreba bi
bilo za to move tribuno, ki bi ne služila se-
bično nadvladi nobenega stanu in nikaki
politiški stranki ali kliki in ki bi dvigala
ves jugoslovanski narod v političnem, so-
cialnem, gospodarskem in kulturnem
oziru; potreba bi bilo neodvisnega poli-
tiškega jugoslovanskega dnevnika v slo-
venskem jeziku, ki bi bil zgolj informativ-
ven z ozirom na vsa javna, politična in
tudi domača in krajevna vprašanja, v ka-
tero svrhu bi se družili krog njega in ki bi
zastopal nam prijazno javno mnenje ter
deloval za nesebično povzdigo naroda ter
kritično presojo vseh vprašanj. Tak list
bi imel smisel, razširiti se med ljudstvo,
ki bi zastopal nam prijazno javno mnenje
in naroda nesebično korist.

Preden se pa odločimo za preosnovo
»Učit. Tov.« v dnevnik, pa se vprašamo:
Ali ima »Učit. Tov.« pravico, da se pre-
osnuje pod tem imenom in dnevnik če po-
stane splošni politični list; ali ima dovolj
odjemalcev, da bi ne bil predrag, če se
kot stanovsko — politični list preosnuje
v dnevnik, ker mi računati in nima smisla
ga kot takega razširiti v javnosti; ali naj
se v prvem slučaju osnuje potem nov sta-
novsko-politiški list?

LISTEK.

Še par odlomkov

iz brošure »O šolski reformi«.

Spisal dr. Lončar — 1908.

Vse šolstvo je en sistem: »Temeljno napako
zakrje oni, ki presnavljajo samo to ali ono stop-
njo šolstva, dostikrat brez vsakega ozira na ce-
loto.«

Skupno delovanje vsega učiteljstva: »Naš do-
sedanji greh je, da hodi učiteljstvo, pri nas ljud-
skošolsko in srednješolsko, preveč svoja pota, ker
se ne zaveda enotnosti šolstva in s tem enotnosti
svojih interesov.«

Temeljna načela: »Pri šolski reformi — kakor
pri vsaki drugi — je treba določiti najprej načela,
temeljne misli, po katerih naj se preustroji šolstvo.

Ko vemo, kaj hočemo, potem najdemo tudi pota,
ki vodijo do cilja.«

Državna vzgoja: »Državna vzgoja degradira
šolstvo na politično dekle, da si morala biti po
svojem bistvu kulturna naprava in prav ničesar
drugega.«

Sistem strokovnih učiteljev: »Sistem strokov-
nih učiteljev, kakor jih imamo danes, ni škodljiv
samo vzgoji, marveč tudi splošni izobrazbi, ki naj
jo podaja srednja šola. — Deluje jako slabo tudi
na zdravje učiteljstva. Dannadan, leto za letom se
peča strokovni učitelj vedno z isto stvarjo. Ta
enoličnost mora vplivati kvarno na njegov duševni
stan, posebno če pomislimo še na korekture.«

Avtonomija šole: »Kar se tiče ravnateljstva,
naj v tem oziru dobi srednja šola svojo avtono-
mijo, kakor jo že ima visoka šola glede rektorjev.
Ravnatelj naj se voli od vsega učiteljskega zbora
po starosti. Ravnateljsko leto naj bi bilo nekako

časno leto, v katerem bi dotični učitelj prost vse-
ga pouka vodil administrativne posle, učiteljsko
knjižnico, uvajal mlajše učitelje v pouk in vzdrževal
red zavoda.«

»Kaj je z žensko izobrazbo in vzgojo?« »Pred-
vsem se obračam proti dvojni morali, ki je posledica
današnjih gospodarskih in kulturnih razmer.
Največji lahkoživci pripovedujejo z največjo res-
nostjo, da je poklic žene materinstvo. Vprašam:
Zakaj se z isto resnostjo ne pripoveduje dečkom,
da je njih poklic očetovstvo.« itd. —

Avtonomija učiteljstva: »Šolske nadzornike si
voli učiteljstvo samo izmed sebe za določeno do-
bo. Ti nadzorniki niso uradniki, marveč to naj bi
bil častni posel kot izraz zaupanja in spoštovanja.
Njih naloga je samo pedagoško-didaktična brez
vseh administrativnih opravil. Za svoje poslovanje
so odgovorni učiteljstvu, ki na svojih konferencah
presoja njih delo. Šolski nadzorniki naj bi bili du-
ševni vodje in svetovalci, nekakšna avtokratika

učiteljstva. Oni naj kot načelniki pedagoških komi-
sij paziyo, da se izvršujejo sklepi učiteljskih kon-
ferenc.«

Kvalifikacija in avanziranje: »Kvalifikacija šol-
skega nadzornika je javna, učitelj se sme v slučaju
potrebe zagovarjati. Avanziranje bodi avtomatično
po službenih letih in zmožnostih. Službeni red
(pragmatika) in disciplinarni red odgovarjaj mo-
dernemu naziranju o pravicah in dolžnostih.«

V zadnjem »Tovarišu« smo že citirali nekaj
odlomkov iz dr. Lončarjeve brošure »O šolski
reformi«.

Kdor je čital iste in današnje, vidi, da ista ob-
sega najmodernejše nazore o reformi šolstva.

Brošuro je naročiti v »Učiteljski tiskarni«.
Izdvo stane 50 vin., po pošti 60 vin. in se lahko
pošlje tudi v znakmah.

Odgovoriti moramo: »Učiteljski Tovariš« bi s tem naslovom kot splošen politički dnevnik že vsled naslova ne prodrl v maso, ker je že v naslovu označen predsodek interes samo enega stanu pri listu; kot stanovsko-politiški dnevnik bi se med maso ne vzdržal, in tudi nima smisla, samo učiteljstvo je pa premaloštevilno, da bi ga moglo gnotno vzdržati; kot stanovsko-politiški. Najvišji gospodarsko potreben.

»Učit. Tov.« ne smemo reformirati v splošni politički list in mora ostati strogo stanovsko-politiški. Najvišjo gospodarsko dosegljiv obseg je kot tehnik. Delovati ima neprenehoma v stanovskih vrstah, da so te močne in trdne, ker z notranjo močjo stanu je socialna skupina močna na zunaj. Treba je probujati našo notranjo moč in silo, da dozore nazori in se izkristalizirajo načela v stanovskih vrstah samih in da postane v cilju in zavesti močna vsa organizacija.

»Učiteljski Tovariš« torej mora ostati strogo stanovsko-politiški list in mora delovati v stanovskih vrstah; upravičeno se pa zahteva od vsakega učitelja in učiteljice, da si vzdržuje poleg stanovskega lista še en splošen politički dnevnik.

Vprašanje neodvisnega političkega dnevnika z nam prijaznim javnim mnenjem pa ostane odprto — v razpravo časnikarskemu odseku; zgodovina nam govori, da smo ga že imeli!

Načrt za preustrojitev šolstva.

Obravnavanja pola I. skupine: Organizacija šolstva.

Načela: a) Enotna narodna šola;
b) razvoj individua;
c) praktičnost pouka.

Ustroj:

I. **Osnovna (ljudska) šola** od 8. do 14. leta. Kot splošne strokovne šole slede od 14. do 16., oz. 17. leta. občna obrtno-nadaljevalna, strokovno obrtna, trgovska, kmetijska in gospodinjiska šola (tečaj).

Po potrebi se osnovna šola organizira kot meščanska štiriletna in sicer od 12. do 16. leta. Iz te je potem mogoče prestop v višjo obrtno šolo.

II. **Srednja šola.** Prehod v to je iz osnovne šole direktno in za nadarjene mogoče že s 13. letom. Srednja šola bi trajala 6 let, obsegala vse predmete, toda dovoljevala svobodno izbero. Pouk sloni na materinskem jeziku ter na gospodarskem in kulturnem življenju naroda. Iz te šole prihaja tudi učiteljstvo osnovne in obrtne (trgovske, kmetijske, meščanske) šole.

III. **Univerza** obsegaj vse panoge vede kakor tudi človeške dejavnosti sploh. Bodi torej ne le pravna, medicinska, teološka in filozofska, temveč tudi tehnična, poljedelska, montanistična itd. visoka šola obenem. Vsakomur je v njej mogoče razširiti svojo naobrazbo, dostop k predavanjem je vsakomur svoboden.

IV. **Sistem potovalnih učiteljev** za okrožja po njih značaju: poljedelstvo, industrija, gozdarstvo itd. **Namen:** biti kot strokovnjak ljudstvu na razpolago v svrhu praktičnih demonstracij in pomoči.

V. **Razrednost** (v družboslovnem smislu) šol je omejiti s sistemom nagrad in podpor nadarjenecem iz proletariata.

Jos. Pahor.

Kranjska ljudska šola brez učiteljev.

Enkrat smo že naglašali posledice slabih plač in zaradi tega mizerno stanje ljudske šole. Danes se hočemo zopet pomuditi pri tej temi. Naše vrstice so namenjene ljudstvu v informacijo, da ne bo dolžilo učiteljstva, da mu ni mar njegova izobrazba in vzgoja mladine. Spoznajte bo prišlo, a takrat bo pozno, če ne prepozno. Kako izgleda danes naše ljudsko šolstvo? Glasom zadnjega razpisa služb je praznih 32 moških učnih mest. Pred vojno ni bilo zasedenih na Kranjskem nad 80 moških učnih mest — torej znaša danes moški deficit 110, kar je seveda minimum. Sprejemnega izpita na učiteljske v Ljubljani so se vdeležili štirje, od katerih sta bila sprejeta dva. Na ženskem učiteljsku pa, kjer se je prijavilo navadno za julijski termin saj po 100 gojenk, se jih je prijavilo letos 40.

Ti statistični podatki so malenkosni sicer, povedo pa mnogo.

Danes nudijo po časopisih kuharicam plačo mesečnih 80 K s hrano in stanovanjem, dočim je učiteljica odmerjena še vedno temeljna plača 66 K 66 h. Seveda ni dobiti potem učiteljice, in še manj učiteljev, da bi se obsodili na večno gladovanje iz ljubezni do svojega naroda.

Tisti krivi preroki in »prijatelji ljudstva«, ki imajo vsak dan ljubezen in skrb

za narod na jeziku, so zanjo dobro plačani, in ker niso nikoli stradali, jim je seveda pojem »glad« popolnoma neumljiv. Naše ljudstvo pa v veliki večini tudi še ni prepričano tako o koristi šole, kakor bi bilo treba. Zato je lahko nastopati vsakemu občinskemu odborniku proti šoli. Pri proračunu malo potarna o velikih stroških in hitro mu tovariši prikrajajo. Kako se dela z dovoljenimi draginjскими dokladami je tudi znano. Dež. odbor se je izgovarjal na vlado, in ko so se storili potrebni koraki, je izplačilo vseeno izostalo. Vse kaže, da bo kranjsko šolstvo prej kot se misli brez učnih moči, ker niso pri tem stanu dani najprimitivnejši eksistenčni pogoji.

Gospodstvo »štirih« pa vlada dalje .. R.

Osnujmo si lastno aprovizacijo!

Pod tem naslovom se je oglašil tov. Šega z lepo idejo gospodarske organizacije. Misel ni nova v učiteljskih vrstah, ker imamo že svojo »Učiteljsko gospodarsko zadrugo v Celju«, ki je prav dobro uspevala pred vojno. Iz te organizacije, ki ima že večletne izkušnje, bi se dobil dragocen informativen material, na katerega podlagi bi se organizirala »Zavezina aprovizacija«.

Za gospodarsko osamosvojitve, svobodo morja in za ne vem kaj vse, se bije danes svet. Vojna je morala priti, da je pokazala tudi učiteljstvu moč gospodarske organizacije — pri drugih stanovih.

Bratovske skladišnice, konsumna društva, železničarski konsumi itd. vse to se danes razmeram primerno dobro obnaša. Učitelji smo gledali na ta podjetja, z ne baš najbolj pozornim in prijaznim očesom — zakaj, menda sami nismo znali. Lasali smo se med seboj in delali tlako vsaki stranki in društvom, ki nas je rabilo za svoje orodje. Cvetelo je koritarstvo in korupcija, in ko nas je pritisnila teža nesrečne vojne popolnoma k tlom, smo si hoteli pomagati — a ni šlo, ker je bilo prepozno. Danes garamo vsi v neizmerni mizeriji, ki ostane vedno kakor velik madež na listu zgodovine slovenskega naroda.

Prav na robu propada smo, in mogoče je to — naš spas. Naj vzklije iz tega gorja prvič trdna stanovska zavest in spoznanje, da nas le ta reši vsega zla. Od vseh oblasti zaničevani in prezirani **zupajmo le samim sebi, in v tej veri se moramo osamosvojiti!** Disciplinirani bo omogočila nadaljno delo, zmožno vodstvo pa bode pripeljalo organizacijo do trdnih uspehov.

Misel, organizirati aprovizacijo pod okriljem Zaveze, je prav dobra, semintja bi bilo treba kakih lokalnih sprememb zaradi prometnih zvez. Istotako bi bilo primernejše imeti za centralo Trst, ker ima izmed vseh omenjenih mest najboljšo »gogovske zveze. Res je Ljubljana središče Slovenije — ali Trst je naše trgovsko središče.

Tovariši in tovarišice, zamislite se v stvar in poročajte! R.

Slovensko učiteljstvo za Jugoslovanstvo.

Ponekod se trudi slovensko učiteljstvo, da nabira med svojimi tovariši prispevke za častno darilo nemškimi učiteljem Herzu, Otterju in Monscheinu za njihove zasluge za štajersko učiteljstvo. Razkošje častnih daril si smemo privoščati le v dobrih časih kot navržek. V hudih časih vojne, polnih grozot, trpljenja, stradanja in izumiranja slovanstva pa smo dolžni svoje poglede obračati samo na potrebe svojega naroda. Nemcem ni treba molelovati za svoje otroke, zato naj si le privoščijo razkošje osebnega češčenja in častnih daril za služnim možem, a naj stori to med seboj.

Nemci naj torej sedaj ne hodijo med nas z bisago, saj se tudi mi v nobeni svoji zadevi ne obračamo do njih.

Silne potrebe Ciril Metodove družbe naj nam segajo v srce in v — žep ter naj odbijajo od sebe roke, ki silijo v naše žepce za tuj šport. Vlada nam ne pomaga, prepušča nas nazadovanju in propadanju, za Nemce pa skrbi v bogati meri.

Če imajo imenovani nemški učitelji zasluge za vso štajersko učiteljstvo, je to lepo in priznanja vredno, toda pomisliti je treba, da bi si zaslug za slov. učiteljstvo ne mogli pridobiti, ako bi se jim ne bilo slovensko učiteljstvo udingjalo v njihovo organizacijo, temveč bi bili teh zaslug deležni oni slovenski učitelji, ki bi bili stali na čelu slovenske deželne organizacije, saj deželni odbor ne more ob razdelitvi draginjskih doklad ločiti slovenskega učiteljstva od nemškega. Naj bode torej omenjenim nemškimi tovarišem že to zadostna nagrada za njihov trud, da jim slovensko učiteljstvo zaupa in da prispeva svoj davek nemškemu »Lehrerbundu«. Zakaj bi jim »Lehrerbund« ne podelil častnega darila, saj je v njem zastopano vse slovensko učiteljstvo.

Nabiranje darov v dobrodelne potrebe reklamuje slovenski narod za sebe. Ker je učiteljstvo važen del slovenskega naroda, naj se med njim nabira samo za nujne narodove zadeve. To se vjema s tendenco majniške deklaracije naših državnih poslancev ter ustreza klicu po koncentraciji narodnih sil.

Nabiralci za častni dar nemškimi tovarišem so imeli pred seboj sicer dober namen, a so v njem pozabili in preslišali obupne klice, prihajajoče iz velikanske bede jugoslovanstva, brčkone so o njej premalo podučeni. Naša pozornost se blagovolji obračati na jugoslovanstvo, ona naj se izvoli lotiti nabiranja milodarov za trpeči narod, tem načinom se bomo odvracali od podrejenosti tujine ter se bomo bližali svoji Jugoslaviji.

Iz naše organizacije. Skupne zadeve.

Iz Zaveze avstrijskega jugoslovankega učiteljstva.

Delegat so prijavila dalje nastopna društva: XIV. Tolminsko učiteljsko društvo: 28. Ferdo Jelinič, nadučitelj — Podmelec, društveni predsednik; 29. Franc Ločniškar, nadučitelj — Dreženca; 30. Julija Torkarjeva, učiteljica — Podbrdo; namestnika? XV. Savinjsko učiteljsko društvo; 31. Ivan Jakše, učitelj — Vransko, društveni predsednik; 32. Anton Tušak, učitelj — Pozela, namestnica; Nike Flere - Kosi, učiteljica — Letuš. XVI. Deželno Slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani: 33. Juraj Režek, učitelj — Ljubljana, društveni predsednik; 34. Jakob Furlan, učitelj — Ljubljana; 35. Josip Ambrožič, učitelj — Ljubljana; namestniki: Fran Crnagoj, nadučitelj — Karolinska zemlja; Fran Skulj, učitelj — Ljubljana; Janko Likar, učitelj — Ljubljana. XVII. Učiteljsko društvo za Trst in okolico v Trstu: 36. Anton Germek, učitelj — Sv. Ivan pri Trstu, društveni predsednik; 37. Andrej Čok, c. kr. učitelj na CM. šoli — Trst; 38. Ciril Valentič, šolski vodja — Katinara; 39. Hinko Medič, c. kr. učitelj na pripravnišči za srednje šole — Trst; 40. Stana Germekova, učiteljica — Trst; namestniki: Josip Birska, učitelj — Trst; Ivan Tavčar, c. kr. učitelj na pripravnišči za srednje šole — Trst; Anton Seme, c. kr. učitelj na CM. šoli — Trst; Ivan Dimnik, c. kr. učitelj na CM. šoli — Trst. XVIII. Učiteljsko društvo za Slovenjgraški okraj: 41. Franc Vrečko, šolski ravnatelj — Slov. Gradec, društveni predsednik; Šen delegat? namestnik: Martin Vrečko, šolski vodja — Pameče. XIX. Učiteljsko društvo za kranjski šolski okraj: 42. Fran Luznar, nadučitelj — Primskovo, društveni predsednik; 43. Janja Miklavčičeva, učiteljica — Kranj; 44. Julija Zalokarjeva, učiteljica — Kokra; namestnika: Jakob Slapar, nadučitelj — Olševsek; Anton Sepaher, učitelj — Kranj.

Bliža se čas Zavezinega delegacijskega zborovanja, a nekatera društva se ne ganejo. Ni jih nam mogoče zbuditi k novemu življenju, k zopetnemu delu v prospeh šolstva in v korist stanu. Malomarno in brezbržno gledajo in opazujejo, kako se trudijo druga društva, da bi olajšala s svojim članom gorje. Brez vznemirjenja in očitkov vesti čakajo, kdaj jim pade v razprostrte roke s srago na čelu pridobljen sad bratskih društev in zvez! Tako postopanje ni lepo, ni honestno! Z ustanovitvijo aprovizacijskih odsekov po zgledu sosednih društev in v marljivim delom v njih bi priborila društva marsikako življenjsko potreščino in zbrisala mnogo solz z bledeh lic zmučenih članov učiteljskih rodovin!

Tudi vodstvu Zaveze otežkujejo delo toka zastopana društva. Od ene strani nas neprestano priganjajo k hitri izvršitvi nujnih vprašanj, na drugi strani nas ovirajo društva, od katerih ne dobimo nikdar kakega odgovora in rešitve. To Zavezine vodstvu ni vzpodbudno k vstrajnemu delu! Kdo naj gre z veseljem na delo v takih razmerah? Koliko društev je vzelo v pretres načrt preustrojitve našega šolstva

in vladno predlogo o reformi učiteljske? Zato pridejo nezrele stvari pred delegacijo, ki jih odobri in sprejme. Toda ker se predlogi niso dovolj temeljito predelali na društvenih zborovanjih, pride vodstvo pri izvršitvi do prepričanja, da delegacijskega sklepa v taki obliki in s to vsebino ni mogoče izvesti. Sedaj pa nastopijo kritiki, ki vdarijo po vodstvu, češ da ni storilo svoje dolžnosti. 23 društev se ni izjavilo o ustanovitvi strokovnega tajništva v Zavezi, 27 društev še ni zavzelo stališča o izjavi opozicije; da, 3 društva so celo, ki do danes še niso poslala imenika svojih članov, tako da v teh treh okrajih Zaveza nima nobenega člana. Tako so zavozili nekateri naši tovariši svojo organizacijo in razpršili člane, da tavajo okoli brez sveta in pomoči!

V današnji številki vodstvo še ni moglo objaviti vzporeda za delegacijsko zborovanje, ker še ni dobilo v roke vseh predlogov. **Vodstvo Zaveze.**

Z druge vodstvene seje v upravnici dobi 1918. (7. julija 1918.)

1. Pripravljalnemu odboru za snovanje učiteljskega društva za vipavski sodni okraj so se odposlala potrebna navodila.

2. Vsem včlanjenim društvom se je odposlalo v pregled in razpravo: a) »Izjava opozicije«, b) »Načrt za preustrojitev našega šolstva« (v to izvoljenemu odseku se je dostavila še posebna okrožnica), c) »Zavezimo strokovno tajništvo«.

3. Zavezin predsednik je poročal pri ustanovitvi Jugoslovanke demokratske stranke v prosvetnem odseku splošno o šolstvu, in sicer ne kot Zavezin predsednik, pač pa kot svoboden državljan. Poročilo je bilo zgolj informativno, ker se rešuje to vprašanje podrobno pravkar v naši Zavezi.

4. Na c. kr. ministrsko predsedstvo (oddelek za prehrano) se je vložila utemeljena prošnja za pridružitve učiteljstva k aprovizaciji za državne uradnike. Prepis prošnje se je poslal istočasno Jugoslovanckemu klubu.

5. C. kr. naučnemu ministrstvu se je odposlala spomenica proti stalnemu nameščanju c. kr. okrajnih šolskih nadzornikov. Prepis spomenice je prejel tudi Jugoslovancki klub.

6. Jubilejne slavnosti »Narodnega divadla« v Pragi se Zaveza oficijelno ni mogla udeležiti zaradi nastalih zaprek.

7. V stanovskem glasilu se je natančneje pojasnila točka h) člena IV. »Poslovnega reda«, ki govori o članarini Zavezinega članstva.

8. »Zveza slovenskih učiteljev in učiteljic na Štajerskem« je razposlala svojim članicam in tržaškemu učiteljskemu društvu okrožnico zastran zakasnelega izhajanja »Popotnika«. Vodstvo Zaveze je storilo ponovno in pogosto pri upravi »Učiteljske tiskarne« vse mogoče korake za redno izhajanje tega lista, toda vse ni nič pomagalo. Izredna odločnost Zavezinega vodstva je končno tiskarno vendarle prisilila, da izidejo vse naslednje številke letošnjega »Popotnika« točno in pravočasno.

9. Vsem štirim Zavezinih odsekom so se odposlali vsi predlogi v poročilo, kako sta sklenila delegacija in upravni odbor Gospodarskemu odseku se je dostavil tudi predlog tovariša J. Sege -glede preustrojitve društva »Narodna šola«, ki na bi se pečala odslej samo z razpečavanjem zvezkov in drugimi enakimi šolskimi potreščinami. »Narodna šola« naj bi postala nekaj odsek Zaveze.

10. Zavezino vodstvo je zavzelo predlogo »Ustanovitev centralnega delavnega zavoda v Zavezi združenega učiteljstva« posebno stališče. Gospodarski mu odseku se je naročilo, da naj razmišlja, kako bi se združili v celoto vsa društva, gospodarska podjetja in denarni zavodi, ki jih je tekom let ustanovilo Zavezino učiteljstvo.

11. Stanovsko-politiškemu odseku so naročili, da natančno prouči vladno predlogo o reformi učiteljske in učiteljske izobrazbe. Odseku se preskrbe v to potrebo ni pripomočki.

12. »Šmarnsko-rogaško učiteljsko društvo« želi, da se opozori časnikarski in književni odsek Zaveze, da se v bodoč v stanovskem glasilu ne moleduje o slabem gnotnem stanju naših listov; tudi ne se poročila delegacijskih zborovanj krajšajo, ker o tem itak poročajo delegati pri svojih društvenih zborovanjih.

13. Slovenskim šolskim korporacijam so se odposlala vabila k sodelovanju pri načrtu preustrojitve našega šolstva.

14. Vsa književna zaloga mladinskih spisov, ki je Zavezina last, se je prodala. Dotični književni zaklad znaša 2610 K.

15. Letošnje delegacijsko zborovanje se vrši dne 3. in 4. septembra v Ljubljani po vzporedu, ki se sestavi in objavi pravočasno.

S tretje vodstvene seje upravne dobe 1918 (1. avgusta 1918).

1. Stanovsko-politiškemu odseku se je naročilo s posebnim dopisom, da naj pošlje čimprej seznam zadružnih knjig Zavezinemu vodstvu, da dostavi ta seznam odboru učiteljskih knjižnic, da se označene knjige nabavijo za te knjižnice.

2. Z ozirom na ustanovitev skupnega lista za vse jugoslovansko učiteljstvo, ki naj bi izhajal kot mesečna priloga »Učiteljskega Tovariša«, oziroma srbo-hrvaških učiteljskih časnikov, se naslovijo utemeljene vloge na deželne učiteljske Zveze v Split, Zagreb in Sarajevo.

3. Razposlala se je okrožnica raznim slovenskim društvom s prošnjo, da sodelujejo pri preustrojitvi našega nižjega in višjega šolstva in narodne vzgoje sploh.

4. Zavezino vodstvo je prosilo vsa ravnateljstva slovenskih učiteljskih, za statistične podatke, kakšne predstudies imajo učiteljski. Ti podatki se odpošljejo po vsprejemu stanovsko-politiškemu odseku, da jih uporabi pri sestavi spomenice glede vladnega načrta o reformi učiteljskih.

5. Vsem Zavezinim odsekom se je naročilo, da naj pravčasno odpošljejo vodstvu Zaveze vse one predloge, ki so zreli, da se postavijo na dnevni red letošnjega delegacijskega zborovanja.

6. Načelnik stanovsko-politiškega odseka je stavil predlog, da naj študira vodstvo Zaveze vprašanje o zasnovi učiteljske centralne aprovizacijske zadruge. Ker se intenzivno peča s to zadevo tovariš Fran Mrmolja, učitelj v Dobravljah na Primorskem, se je odposlal ta predlog njemu v razrešitev.

7. »Učiteljsko društvo za sodni okraj Vipava« je naslovilo prošnjo na vlado za izboljšanje aprovizacijskih razmer za učiteljstvo Vipavskega okraja. To prošnjo je odposlala Zaveza priporočilno na pristojno mesto.

8. Na željo ljubljanskega učiteljskega aprovizacijskega odseka je prosila kranjska učiteljska deželna Zaveza vodstvo Zaveze za posredovanje dovoljenja izvoza slanine pri hrvatski vladi. Po Zavezi je bil v ta namen naprešen za uspešno posredovanje tovariš Kirin, predsednik »Svaza hrvatskih učiteljskih društev« v Zagrebu.

9. Tajništvo Jugoslovanskega kluba se je naprosilo a) za preskrbo izvirnega besedila zakona o draginjskih učiteljskih dokladah, kar je predlagal v državni zbornici dne 23. julija t. l. drž. poslanec Teufel in kateri predlog je bil neizpremenjeno in soglasno sprejet, kakor ga je odobrila gosposka zbornica; b) za natančno pojasnilo sprejete resolucije drž. poslanca Pacherja, s katero se vlada pozivlja, da omogoči preskrbovanje učiteljstva z življenjskimi potrebščinami v posameznih deželah, na način, da ga prikloni že obstoječim organizacijam. — Časnikarska poročila o tem so bila nepopolna in nejasna.

10. Sestavi se približno proračun, koliko bi stalo letno stalno Zavezino tajništvo. Ta izkaz se odda gospodarskemu odseku.

11. Zavezinemu blagajniku se naroči, da sestavi za gospodarski odsek proračun, koliko bi stali Zavezino letno dve seji upravnega odbora. Upravnim odborikom se plača vožnja po železnici za III. razred in dijete po 20 K na dan, zaračuna pa se tudi za vsakega odbornika oddaljenost od njegovega doma do bližnje železniške postaje po km, in sicer tako, kakor se to odmerja državnim uradnikom.

12. Razpravlja se o naročnini Zavezinih listov in o Zavezini članarini. O tem se obvestita gospodarski in časnikarski odsek.

13. »Tolminkemu učiteljskemu društvu« se na njegov dopis odgovori, da naj se obrne društvo samo s prošnjo direktno na c. kr. vlado za Primorsko, in to naj odgovori, po katerem ključu se je razdelil učiteljstvu poknežene grafije Goriške in Gradišanske enkratni nabavni prispevek, oziroma kje so polletne obresti od države nakazanega enkratnega nabavnega prispevka, ki je bil izplačan šele meseca julija t. l. namesto že 15. decembra leta 1917.

14. »Zveza slovenskega učiteljstva v Avstriji« je zopet oživljena. Nje odposlanci so ob zadnjem zasedanju državne zbornice uspešno posredovali na Dunaju na vseh krajih v prilog celokupnega avstrijskega učiteljstva.

15. Določil se je čas in prostor sejam upravnega odbora, razpravam Zavezinih odsekov in zborovanju delegacije za dan 3. in 4. septembra t. l. Vzpored delegacijske seje določil predsednik.

16. Pregledovanje Zavezinih računov se vrši ob čas, ki ga določi Zavezin blagajnik. K seji se povabijo upravniki Zavezinih listov, vsi trije pregledovalci računov ter stalni preglednik Zavezine blagajne.

17. Zaveza pristopi z 1 deležem za 100 K kot član slovenskega gledališča v Ljubljani.

18. Razpišeta se za »Jan Legovo knjižnico« dve nagradi, prva za 500 K in druga za 300 K. Povest bodi izvirna, prikrojena za mladino od 12. do 14. leta, in obsegaj od 5 do 6 tiskanih pol.

Izkaz učit. društev o plačevanju članarine Zavezi.

Iz tega izkaza je razvidno, da je 17 društev storilo svojo dolžnost, 16 pa ne. Goriškemu in Tolminkemu učit. društvu

Društvo	Plačalo članarino za leto					Priglasilo članov 1918
	1913	1914	1915	1916	1917	
Belokranjsko	23./6. 1913 K 32.—					10
Breško-sevniško	18./5. 1913 K 53.—	23./1. 1915 K 54.—				49
Celjsko	26./12. 1913 K 72.—	26./12. 1917 K 54.—	26./12. 1917 K 59.—	26./12. 1917 K 53.—	26./12. 1917 K 53.—	83
Goriško	4./4. 1914 K 100.—					32
Gornjegrajsko	3./11. 1913 K 24.—	1./1. 1916 K 25.—	3./7. 1916 K 25.—	13./12. 1916 K 10.—	4./4. 1917 K 24.—	25
Kamniško	21./12. 1913 K 12.—					20
Kočevsko-slovensko	2./5. 1913 K 32.—	15./7. 1914 K 19.—	12./10. 1917 K 24.—	12./10. 1917 K 24.—		35
Konjiško	12./8. 1913 K 30.—	23./12. 1916 K 20.—	23./12. 1916 K 20.—	16./3. 1917 K 22.—	16./3. 1917 K 22.—	27
Kozjansko	14./1. 1914 K 32.—	14./1. 1914 K 16.—	27./11. 1917 K 30.—	27./2. 1918 K 30.—	27./2. 1918 K 30.—	28
Kranjsko	31./12. 1913 K 45.—	18./8. 1916 K 50.—	18./8. 1916 K 50.—	22./12. 1917 K 50.—	22./12. 1917 K 50.—	34
Laško	24./12. 1913 K 68.—	30./1. 1915 K 70.—	8./11. 1916 K 40.—	8./11. 1916 K 40.—	30./10. 1917 K 39.—	65
Litijsko	18./4. 1913 K 30.—	31./7. 1914 K 30.—				?
Ljubljana, Slov.	21./1. 1914 K 10.—	21./1. 1914 K 10.—	28./12. 1917 K 10.—	28./12. 1917 K 10.—	28./12. 1917 K 10.—	—
Ljubljana, mestno	3./5. 1915 K 20.—					41
Ljubljana, okoliško	7./6. 1913 K 23.—	6./7. 1914 K 7.—	3./5. 1915 K 15.—			11
Ljutomersko	7./6. 1913 K 40.—	4./5. 1914 K 42.—	8./11. 1916 K 31.—	23./10. 1916 K 31.—	22./12. 1917 K 38.—	36
Logaško	7./7. 1914 K 40.—					37
Mariborsko	7./7. 1914 K 78.—		16./12. 1917 K 25.—	16./12. 1917 K 33.—	16./12. 1917 K 22.—	51
Novomeško	15./5. 1914 K 43.—					27
Ormožko	6./7. 1913 K 35.—	13./7. 1914 K 42.—	16./2. 1916 K 34.—	30./10. 1916 K 34.—	20./8. 1917 K 34.—	36
Pedagoško	16./7. 1913 K 50.—					?
Postojnsko	2./9. 1913 K 30.—					38
Ptujsko	2./4. 1914 K 40.—	2./4. 1914 K 40.—	6./4. 1918 K 15.—	6./4. 1918 K 15.—	6./4. 1918 K 15.—	45
Radovljiško						?
Savinjsko	3./3. 1914 K 27.—					35
Sežansko	9./7. 1918 K 66.—					47
Slovenjebistriško	24./7. 1913 K 18.—	2./12. 1914 K 13.—	23./1. 1918 K 17.—	23./1. 1918 K 17.—	22./1. 1918 K 17.—	23
Slovenjegraško	13./5. 1913 K 21.—	4./4. 1914 K 20.—	1./5. 1917 K 16.—	5./1. 1918 K 13.—	5./1. 1918 K 14.—	18
Slovensko za Istro	20./7. 1913 K 45.—	30./7. 1914 K 50.—				53
Šaleško	8./11. 1913 K 24.—	24./3. 1914 K 25.—				28
Šmarsko-rogaško	7./8. 1912 K 40.—	16./12. 1917 K 40.—	2./2. 1918 K 30.—	2./2. 1918 K 30.—	2./2. 1918 K 30.—	40
Šentlenartsko	14./4. 1913 K 24.—	22./3. 1914 K 25.—	11./3. 1916 K 25.—	11./3. 1916 K 20.—	17./7. 1917 K 16.—	30
Tolminko	4./7. 1913 K 61.—					57
Tržaško	23./7. 1913 K 65.—	10./7. 1914 K 66.—	22./1. 1918 K 40.—	22./1. 1918 K 8.—	22./1. 1918 K 36.—	158
Zveza slov. učit. in učiteljic na staj.	22./8. 1913 K 10.—	2./16. 1916 K 10.—	2./10. 1916 K 10.—	23./12. 1916 K 10.—	30./10. 1917 K 10.—	—

je upravni odbor za ta čas spregledal članarino. Enak izkaz samo za štajerska učiteljska društva je objavila Zveza slovenskih učiteljev in učiteljic na Štajerskem v 25. št. »Učitelj. Tovariša« leta 1917 s povoljnim uspehom. Ako store štajerska učiteljska društva v pretežni večini svojo dolžnost,

zakaj bi je ne druga. Malo dobre volje je treba, pa bo šlo. Prihodnji mesec se nam nakaže draginjska doklada. Predsedniki, tajniki in blagajniki na noge in pokažite, da ste vredni zaupanja, ki ga stavijo v Vas Vaši tovariši! Obračamo se z nujno prošnjo do vsega organiziranega učiteljstva, naj ne čaka migljajev s kolom od svojih funkcionarjev, ampak stori iz lastnega nagiba stanovsko dolžnost. Za vse uspehe zadnjih dni se imamo zahvaliti edinole našim organizacijam. Koliko dela, truda in stroškov to stane, se marsikomu niti sanja ne. Zato je nemoralno od tistega, ki s stisnjenim mošničkom sedi na zapečku ter čaka kaj bodo drugi izvojevali zanj.

nam manjka gmotnih sredstev? Tako sme in ne more iti več dalje! Vsi na ki za našo organizacijo! Tri društva še n. prijavila svojih članov. Prosimo naj sto čimprej, ker s svojim zavlačevanjem p. vzročajo posebno upravnikom mnogo: nosti in dela. Radi bi že enkrat dolo. končno naklado obema listoma.

Slovenska Šolska Matica. Šolski okrajji in poverjeniki S. Š. M. so: I. Koroško: Pavel Koschier, učitelj v Veliki eu. — II. Kranjsko: 1. Cerknica - Logtec - Lož = Leopold Punčah, nadučitelj Gor. Logatec. 2. Črnomelj - Metlika Konrad Barlé, šol. vodja, Metlika. 3. Idrija = Marija Kavčič, c. kr. ravnateljica, Idrija. 4. Ilirska Bistrica = Rudolf Horv nadučitelj, Trnovo. 5. Kamnik - Brdo = Tomo Petrovec, nadučitelj, Jarše. 6. Koroška - Ribnica - Vel. Lašče = Fran Štefa čič, nadučitelj, Vel. Lašče. 7. Kranj - Škofja Loka: Vilibald Rus, učitelj, Kranj. 8. Koroška - Radeče: Fran Rant, nadučitelj, Radeče. 9. Litija - Višnja gora: Bernard A doljšek, nadučitelj, Litija. 10. Ljubljana: Jakob Dimnik, nadučitelj, Ljubljana. Ljubljanska okolica = Marija Sodnik, učiteljica, Bevke pri Vrhniki. 11. Novomeško = Matko Davorin, nadučitelj, Toplice. Postojna - Senožeče = Ferdo Juvan, šol. vodja, Postojna. 12. Radovljica = Valentin Zavrli, nadučitelj, Begunje. 13. S. dražica = Mihajl Vrbič, nadučitelj, S. dražica. 14. Vipava = Herman Kmet, učitelj, Col. — III. Štajersko: 1. Brinje = Janko Knapič, nadučitelj, Vide. 2. Celje (mesto) = Fran Kranjc, učitelj Celje. 3. Celjska okolica = Fran Brink nadučitelj, Gotovlje. 4. Gornja Radgora = Marija Kocmut, učiteljica, Sv. Jurij. 5. Ščavnica. 5. Gornji grad = Fran Kočbe nadučitelj, Gornji grad. 6. Gradec = Fr. Hauptmann. 7. Konjice = Fran Golc nadučitelj, Sv. Kumigunda n. P. 8. Koz = Moric Emerih, nadučitelj, Sv. Pet pod Sv. Gorami. 9. Laško (d. S. br.) = Anton Gnus, ravnatelj, Dol pri Hrastniku. 10. Laško (l. S. br.) = Ivan Četina, učitelj, Laško. 11. Sv. Lenart = Ivar Kocmut, učiteljica, Sv. Lenart v Sl. g. 1. Ljutomer = Fran Zacherl, učitelj, Ljutomer. 12. Maribor (mesto) = prof. Matij Pirč. 13. Mariborska okolica (d. D. br.) = Lasbacher Josip, nadučitelj, Ruše. 1. Mariborska okolica (l. D. br.) = Pučel Miroslav, nadučitelj, Krčevina. 16. Maribor = Hren Ana, šol. voditeljica, Mu. 17. Ormož, Josip Rajšp, nadučitelj, Ormož. 18. Ptuj (d. D. br.) = Kožuh Mirko nadučitelj, Sv. Duh v Halozah. 19. Ptuj (l. D. br.) = Valentin Kajnih, nadučitelj Ptuj. 20. Rogatec = Martin Sotošek, učitelj, Zetale. 21. Sevnica = Štefan Scheligo, učiteljica, Rajhenburg. 22. Slovenska Bistrica = Ottilija Feigel, učiteljica, Slovenska Bistrica. 23. Slovenj Gradec = Vrečko Fran, ravnatelj v p., Slovenj Gradec. 24. Šmarje pri Jelšah = Zofka Debelak, učiteljica, Šmarje. 25. Štajerski stanj = Koropec Ivan, učitelj, Šoštanj. 26. Vransko = Ivan Kramar, nadučitelj Vransko. — IV. Goriško. 1. Gorica in Goriška okolica = Alojzij Urbančič, nadučitelj, Miren. 2. Gradišče = Aleksander Sfiligoi, nadučitelj, Medana. 3. Sežana = Matko Kante, Sežana. 4. Tolmin = Elk Kemperle, učiteljica, Hudajuzna. 5. Bovec = Kalan Milko, nadučitelj, Bovec. 6. Celinka = Gruntar Anton, nadučitelj, Cerknica. 7. Kobarid = Bogataj Fran, nadučitelj Kobarid. — V. Istra. 1. Koper = Venturini Fran, nadučitelj, Boršt. 2. Volosko (okraj) = Terezija Silkošek, učiteljica, Hrpelje. 3. Kastav = Bruno Jurinčič, učitelj, Kastav. 4. Pazin = Opašič Mara, učiteljica Pazin. 5. Kvamernski otoki = Žic Nikolaj c. kr. okr. šolski nadzornik, Krk. — V. Trst: 1. Trst (mesto) = Karel Mahkota c. kr. učitelj, Trst. 2. Trst — zgornja okolica = Valentič Ciril, nadučitelj, Škeden. 3. Trst — spodnja okolica = Ivan Daneu nadučitelj, Sv. Ivan. 4. Trst — učiteljski zaposlovalni tečajji = Anton Kutin, c. kr. učitelj, Trst.

Kdor še ni član S. Š. M., naj pošlje članarino (4 K) svojemu poverjeniku, a pa tudi lahko kar naravnost na Slovensko Šolsko Matico v Ljubljani. Publikacije z leto 1916.—18. bodo izšle pred novim letom.

Jakob Dimnik, t. č. blagajnik.

Letnina za učiteljski konvikt. An Somrak, Marenka Tiegel, Terezija Košič in Fran Štefančič, vsi iz Vel. Lašč, 8 K Hvala.

Kranjsko.

Vsem okrajnim učiteljskim društvom na Kranjskem! Posledice svetovne vojne se najbolj kažejo pri učiteljstvu. Z veliko silo pritiskajo na naš stan, ki je primoran zaradi tega iskati pomoči v narodno-gospodarskem združenju vsega učiteljstva na Kranjskem. Bledi obrabi, prevleke, postale sulkje, pol ure pred nami mahljajo hlače dajo nam trdno prepričanje, da je blokada entente v najlepšem cvetju in na

Prvotno smo mislili, da nastaja stradanje in pomanjkanje samo v Ljubljani; toda iz ustnih in pisanih poročil učiteljskega zvezele je razvidno, da ni tam mnogo boljše; morda v nekaterih krajih še slabše nego v Ljubljani.

Pomagajmo si sami! Pozovemo Vas, osnujte v svojem okraju lastni aprovizacijski odbor po zgledu z družnega ljubljanskega učiteljskega. Vojna zna trajati še dolgo in roditi za nas nepregledne posledice. Trpeli bi glad veliko manj, ako se organizirate. Zlasti priporočamo večjo delavnost in zanimanje samcem in učiteljicam brez lastnega gospodinjstva.

Sklicite sestanek vsega v Vašem okraju se nahajajočega učiteljskega. Izvolite aprovizacijski odbor, sestavite katastrof članov in skušajte dobivati živila. Tu sploh ni nobene instance! Kdor da in kjer dobite!

Obvestite o Vaših namenih tudi podružnico »Slomškove zveze«, ako obstoji v Vašem okraju. V slogi je moč!

Potrebne informacije dobite pri tajništvu Deželnega slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani.

Obenem Vas prosimo, da plačate od vsakega v Zavezi organiziranega člana na leto po 1 K — (kakor prasi v zadnjem »Učit. Tovarišu« na strani 3. blagajnik).

Štajersko.

Gornjegrajsko učiteljsko društvo je zborovalo v nedeljo, dne 21. julija popoldne v Bočni. Vdeležba je bila navzlic deževnemu vremenu povoljna. Najlepši zglede stanovske zavednosti je dal vsem tov. Branko Zemljčič ki ga ni ustrašila šesturna pešhoja iz daljne Solčave v Bočno in enaka pot zopet nazaj. Čast mu! — Iz predsednikovega poročila posnamemo, da so vplačali društveniki tov. A. Gnusu v Dolu vsoto 407 K 90 h; poslalo se bo pa še 104 K 70 h. V celoti torej dobi vojni pomožni sklad 512 K 60 h. Za častno darilo tovarišem H. O. M. se je nabralo pri zborovanju 52 K, kar se je odposlalo Zvezi. Glede Zavezinega strokovnega tajništva so zborovalci iz znanih razlogov storili zopet negativen sklep. Nato je tov. Klemenčič iz Rečice prečital skrbno sestavljeno poročilo glede načrta o preustrojitvi našega šolstva; z malenkostnimi spremembami se je sprejela točka za točko. Potem je govoril tov. Kocbek iz Gornjega grada o naših užitnih in strupenih gobah. S pomočjo različnih, v okolici nabranih gob ter izbornih tozadavnih slik, je bilo predavanje silno zanimivo. Videlo se je, da tov. Kocbek ni samo praktičen gobar, marveč da tudi izvrstno obvlada obširno tozadavno literaturo. Oba predavatelja sta žela od navzočih društ. članov in gostov zasluženo priznanje.

Prihodnje zborovanje se vrši v začetku novembra t. l. v Gornjem gradu. — Fina Bizjak, zapisničarica.

Kranjske vesti.

—r— Vse učiteljstvo kranjskega šolskega okraja se vabi v ponedeljek, dne 12. avgusta t. l., v Kranj na skupni sestanek zaradi ustanovitve okrajne učiteljske aprovizacije. Sestanek, ki se vrši ob 9. uri dopoldne v ljudskošolskem poslopju, je za vsako posamezno učno osebo tega okraja izredne važnosti, zato pričakujejo sklicatelji polnoštevilne vdeležbe.

—r— Program ljubljanskega učiteljskega v prihodnjem šolskem letu. Ljubljansko učiteljstvo se je v petek, dne 26. julija t. l. polnoštevilno zbralo v telovadnici II. mestne šole, da določi za novo šolsko leto program, ki obsega resolucije, ki jih objavimo. — S temi resolucijami se strinjamo tudi mi, ker obsegajo delo učiteljskega v šoli kakor tudi izboljšanje njegovega gmetnega položaja.

Rezolucije se glase: Ljubljansko ljudsko-šolsko učiteljstvo, zbrano na sestanku v telovadnici II. mestne deške ljudske šole dne 26. julija, je sprejelo soglasno sledeče resolucije:

1. Merodajne korporacije, to so: Mestni magistrat, c. kr. mestni in deželni šolski svet se pozivljajo, da izposlušajo s prihodnjim šolskim letom izročitev vseh ljubljanskih ljudskošolskih poslopjij svojeju namenu. Popravilo in snaženje tri leta drugim svrhnam službe in skoro sedaj že eno leto praznih poslopjij je treba izvršiti takoj, sicer bi bila primorana ljubljanska mladina, ki je v vzgoji in pouku zelo zanemarjena, zopet posecati nedostaten pouk, kar se godi že 4 leta na veliko škodo najnedolžnejših.

2. Pri vojaških oblastih naj posredujejo za oprostitve omih učiteljev, ki so morali takoj po sklepu šolskega leta v vojaško službo. Oprosti naj se tudi ostali del ljubljanskega učiteljskega, ki naj nastopi učiteljsko službovanje gotovo 15. septem-

bra; sicer bi bila uvedba takozvanega normalnega pouka brez učiteljev z otvornitvijo šolskih poslopjij iluzorna, zato:

a) Ker ljubljansko učiteljstvo ne more prevzeti pod sedanjimi aprovizacijskimi razmerami na noben način več poučevanja v dveh razredih, kjer tudi ljubljanski učitelj ima pravico živeti samo enkrat na svetu.

b) Tak pouk mu vzame še ostali del telesnih sil, da ni tako postopanje več v interesu uspešnega poučevanja šoloobiskujoče mladine in obremenjuje po nepotrebnem in po krivdi drugih pokojninski fond.

c) V dveh razredih se učitelj prehitro izčrpa in ni več garancije za dober in uspešen pouk.

3. Šolska oblast mora s prihodnjim šolskim letom naštevati na deških šolah od inkl. III. razreda dalje samo moške učne moči; učiteljice naj poučujejo v prvih dveh razredih. Vsem je znano, da jim v višjih razredih ni mogoče zdržati discipline zaradi vojnih razmer tako pokvarjene mladine.

4. Starši in namestniki šoloobiskujoče mladine se pozivljajo, da store potom svojih političnih in izobraževalnih društev primerne korake v dosegu rednega in uspešnega pouka. Tak pouk zahteva:

a) Korist in skrb mobiliziranega očeta.

b) Nezmožnost mater nadzorovati razposajene otroke, ker jih ali ne ubogajo ali nimajo časa jih vzgajati. — Polovica takih skrb in odgovornosti odpade z urejenim poukom.

5. S temi predlogi in načrti, ki se objavijo v časopisju in predložijo potom učiteljskih organizacij na merodajna mesta, se oddolži ljubljansko učiteljstvo svoje vesti in vzvišeni nalogi ter bi stopalo radevolje s prihodnjim šolskim letom na trudapolno delo.

6. Učitelji smo fizični in psihični delavci. Prosimo mestni magistrat, deželni odbor in c. kr. deželno vladu, da nas podpirajo in dajejo na razpolago živila po cenah, ki ne smejo presežati nikdar našega finančnega položaja. — Slavna deželna vlada se nadalje prosi za nujno vpeljavo in strogo nadziranje maksimalnih cen glede vseh živil, ker sicer pri vedno rastoči dražnji vse naše doklade skoraj nič ne zaležejo.

7. Ne glede na pristrižene državne draginjske doklade prosimo mestni magistrat, da dovoli učiteljstvu za leto 1918. enkratno občinsko doklado. Event. izgovori — nikritja, — ki jih navadno slišimo pri pl. Wimmerjih, deželnih odborih itd. ne držijo. Ako so na razpolago tisoč milijoni, milijarde za druge svrhe, se najde tudi par stotakov za ljudske potrebe.

—r— (Iz seje c. kr. mestnega šolskega sveta ljubljanskega.) O redni seji c. kr. mestnega šolskega sveta, ki se je vršila v torek, dne 16. julija 1918., smo prejeli nastopno poročilo: Predsednik proglašuje sklepčnost in otvori sejo. Poročilo o važnejših kurentcijah in o načinu, kako so bile rešene, se vzame na znanje. Odobri se brez ugovora zapisnik o zadnji redni seji z dne 28. maja 1918. Na znanje se vzame in odobre poročila o nadzorovanju zasebne deklishe osemrazrednice ljubljanskega šolskega kuratorija, notranje trirazredne meščanske šole uršulinske, zasebne deške in deklishe trirazrednice in pa deške štirirazrednice nemškega šolskega društva — vse za šolsko leto 1917/18. in vse z dostavkom, da se imajo predložiti c. kr. deželnemu šolskemu svetu.

Stavijo se termo-predlogi za razpisane službe: stalne učiteljice na mestni slovenski deklisli osemrazrednici, stalnega učitelja, na I. mestni deški ljudski šoli in voditeljice extra statum na dnevnem zavetišču IV. mestne deške ljudske šole. — Pavlu Kunauerju, stalnemu učitelju na šišenski deški osemrazrednici se pripozna I. petletnica. Sklene se več prošnji za dovolitev, oziroma za podaljšanje večjih dopustov priporočilno predložiti c. kr. deželnemu šolskemu svetu v ugodno rešitev. C. kr. deželni šolski svet je naprositi, naj na pristojnem mestu posreduje, da bi se naredbenim potom primerno zvišale sedanjim razmeram neprimerne izpraševalne takse pri zasebnih izpitih. Potem, ko se pojasni še nekaj vprašanj internega značaja pedagoške in administrativne vsebine, zaključijo predsednik, ker se nihče več ne oglasi za besedo, sejo.

—r— Iz seje c. kr. okrajnega šolskega sveta v Kranju, dne 16. julija 1918. — 1. Poročilo o važnejših kurentno rešenih zadevah se vzame na znanje. 2. Priporočilno se rešijo prošnje učiteljskih oseb za pripoznanje starostnih doklad, in sicer: Antonu Lovsetu, nadučitelju v Podbrezjah, se prizna I. Tereziji Kovačičevi, učiteljici v Goričah, IV. Ani Schifferjevi, učiteljici v Kovorju, I. Karolu Završniku, učitelju v Dupljah, VI. Josipini Mihelič-Majde, učiteljici v Preddvoru, pa II. sta-

rošnja za IV. oziroma V. starostno doklado. 3. Zčasne populitve učnih mest v Skofiji Loki, Zeleznikih, Kranju (deklislika šola), Besnici in Trziču se naknadno odobri. 4. Nagradi se pouk v ženskih ročnih delih za šolsko leto 1917/18. trem proslilcem po izkazu učnih ur. 5. Štirin nadučiteljem se določijo nagrade kmetijskega pouka za izkazane izredne ure v šolskem letu 1917/18. 6. Določijo se razporedba 11 proslilcev za podelitev državne subvencije za obdelovanje šolskih vrtov. 7. Za razpisana učna mesta se sestavijo kompetentne tabele, in sicer za nadučiteljsko mesto v Zeleznikih (4 prosilci), potem za učiteljska in voditeljska mesta v Bukovšiči (5 proslilcev), Dražgošah (2 prosilca), Retečah (10 proslilcev) in na Senturški gori (6 proslilcev). 8. Na znanje se vzame poročila o nadzorovanju 22 ljudskih šol. 9. Razpravljalo se je o šestih disciplinarnih preiskavah zaradi manj povoljnih uspehov v šoli; dve disciplinarni zadevi pa sta se postavili z dnevnega reda, ker se morajo izvršiti o njih še natančneje poizvedbe. 10. Pri slučajnostih se sprejme soglasno naslednji po učiteljskem zastopniku V. Rusu stavljeni predlog: C. kr. deželnemu šolskemu svetu v Ljubljani se nasvetuje, a) da za vse kranjske šole nemudoma določi, kakšna vrsta cesarjeve slike bi bila najprikladnejša za nakup, b) da poskrbi pravočasno za zadostno množino in nizko ceno raznovrstnih šolskih zvezkov, risalnega papirja in pisalnih potrebščin, ki se rabijo v novem šolskem letu 1918./19. na vseh šolah na Kranjskem.

—r— Poziv! Pregledovaje zapisnike sem našel, da je še precejšnje število vpokojenih učiteljev in učiteljic na slovenskem ozemlju neorganiziranih. Pristopite torej našemu društvu vsi in vse, da bo naš krog popoln, in da ne bo manjkalo niti enega tovariša in tovarišice. — Nabirajte pa tudi podporne člane, da se okrepimo in lažje prenašamo pezo sedanjih težkih časov. — Današnje število vseh članov je 128, bilo bi nas lahko še trikrat toliko, ako bi vsi storili svojo dolžnost in društvu vpsalali mali znesek treh kron. — Društveno premoženje je naraslo na 736 K 35 h. — Podpora se je izplačalo v šestih letih za 11 smrtnih slučajev, za vsak slučaj po 80 K do 112 K! Pogumno naprej, dokler nam sije ljubko solnce na sveti slovenski zemlji! — Društveni tajnik: Davorin Judnič.

Splošni vestnik.

Widrovo »Moje prvo berilo« bo izšlo v novem natisku do začetka prihodnjega šolskega leta. Izdaja bo seveda vojnim razmeram primerna.

Razglas. Štev. 4004/pr. Zadnje čase so sovražni letalci ponovno metali letake državi sovražne vsebine. Na podlagi § 13. oddelek C ministrske naredbe z dne 19. januarja 1853, drž. zak. št. 10, se posest in razširjanje takih letakov prepoveduje najstrožje. Prestopke te prepovedi se kaznuje, v kolikor ni vporabiti določb obč. kaz. zakona po § 11 ces. naredbe z dne 20. aprila 1854, drž. zak. št. 96, z globami od 2 do 200 kron, ali z zaporom od 6 ur do 14 dni. — C. kr. deželno predsedništvo za Kranjsko. Ljubljana, dne 29. julija 1918. Za c. kr. deželnega predsednika: Lashan, s. r.

Svarilo. Dogodilo se je že večkrat, da se je kdo zoperstavil vojaškim stražam in patrolam, ki stražijo blago na železnicah, ali da se ni pokoril odredbi vojaških straž ali njih klicu. Vojaška straža je bila primo-

rana, rabiti orožje. — Z ozirom na svarila, ki so na kolodvorih nabita, se občinstvo opozarja, da imajo straže, ki so v železniški službi, vse pravice in dolžnosti vojaških straž. Ako se ji kdo zoperstavi ali celo dejansko v bran postavi, je straža dolžna, nastopiti odločno in če treba, rabiti tudi orožje. Kogar bi straža pozvala, ta naj takoj obstoji, ker je sicer njegovo življenje v nevarnosti. Pokori naj se brez ugovora nje odredbam.

Prošnja. Vsa šolska vodstva, ki razpolagajo s starimi, zavrženimi šolskimi knjigami, se prosijo, da bi jih odstopila podpisane vodstvu. Sprejmejo se tudi bolj pokvarjene in pomankljive knjige različnih izdaj, ker je uničila vojna s šolo tudi ves inventar. Morebitni stroški se povrnejo. Šolsko vodstvo Drežnica pri Kobarižu, dne 27. julija 1918.

Fr. Ločniškar, voditelj. Darovi. Postojnsko učiteljsko društvo je darovalo za Krekov spomenik 40 K.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Radivoj Koren. Last in založba »Zaveze avstrijskega jugoslovanskega učiteljskega«. Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Šolske tiskovine

ima

: UČITELJSKA TISKARNA :

v zalogi. Ker je pa papir in tudi tisk vsak dan dražji, zato prosimo šolska vodstva in krajne šolske svete, da se požurijo z naročili in to ne samo zaradi nižje cene, ampak tudi zaradi tega, da nam bo mogoče pravočasno ustreči.

Karel Widrovo: »Moje prvo berilo« se nanovo tiska, ker je prejšnja zaloga pošla.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim, v pomoč le sebi podarim. Hranilnica in posojilnica »Učiteljskega konvikta« v Ljubljani, registrovana zadruga z omejenim jamstvom. Promet do 31. julija 1918 K 102.728-93. Uradne ure: Vsak četrtek in vsako soboto od 1/26. do 1/26. ure popoldne.

„Silva vrelec“

Kislo vodo

in vino razpošilja **Andr. Oset**

Tolsti vrh, P. Guštanj (Koroško.)

Knjigoveznica

Anton Janežič

Ljubljana

Florijanska ulica 14

se priporoča sl. šolskim vodstvom in gg. učiteljem za izvrševanje vseh v knjigoveško stroko spadajočih del.

Največja slovenska hranilnica!

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

Ljubljana, Prešernova ulica št. 3.

je imela vlog koncem leta 1917 K 66,800.000.—
hipotečnih in občinskih posojil „ 27,000.000.—
rezervnega zaklada „ 2,000.000.—

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje najvišje po

4%

večje in nestalne vloge pa po dogovoru.

Hranilnica je pupilarno varna in stoji pod kontrolo
c. kr. deželne vlade.

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike.

Posoja na zemljišča in poslopja na Kranjskem proti 5%, izven Kranjske pa proti 5 1/4% obrestim in proti najmanj 1% oziroma 3/4% odplačevanju na dolg.

V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno
Kreditno društvo.